

บทที่ ๔

การมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

๔.๑ การมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในหลักไตรสิกขา

การมีส่วนร่วมเป็นลักษณะของการเข้าไปกระทำร่วมกันโดยเป็นบุคคลที่อยู่กันเป็นกลุ่มหรือองค์กรกระทำทั้งในทางด้านนามธรรม คือจิตใจ ความคิด และอารมณ์ และในทางด้านรูปธรรม คือลักษณะของกิจกรรมที่เข้าไปมีผลประโยชน์ จึงเป็นปัจจัยส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนให้ไปสู่เป้าหมายของแต่ละองค์กรหรือหน่วยงานใดๆ ก็ตามให้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

การมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้นั้นมีลักษณะ ๓ ประการประกอบด้วย

๑. การมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct participation) ในฐานะที่เป็นครูผู้สอนอยู่ในโรงเรียน

๒. การที่มีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect participation) ในฐานะเป็นบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน

๓. การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมผ่านองค์กร ทางการศึกษาที่ไม่ใช่ผู้แทนโดยมีลักษณะ ๓ ประการคือ (๑) เป็นผู้กระทำการคือมีส่วนร่วมเป็นหนึ่งในกิจกรรม (๒) เป็นผู้รับผลจากกิจกรรมและ (๓) เป็นสาธารณะทั่วไปมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงแต่มีความสำคัญต่อการร่วมในกิจกรรม

การมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เป็นบทบาทสำคัญของครูในการส่งเสริมโดยการจัดกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การจัดการเรียนการสอนของครูในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษา ครูจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามกระบวนการดังนี้

๑. การทำงานอย่างอิสระ โดยมีอิสระในการคิดและตัดสินใจในการจัดกิจกรรมและพัฒนาวิธีการสอนของตัวเอง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยความยืดหยุ่นสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อความมั่นใจในกระบวนการเรียนรู้ ครูจึงมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีความยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์

๒. การมีส่วนร่วมในการทำงานโดยเริ่มจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ของโรงเรียนตามบทบาทหน้าที่ที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามสภาพการทำงานคือ เป็นองค์กรที่เชื่อมต่อการเรียนรู้ของครู

การมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา

๑. การจัดกระบวนการเรียนรู้ไตรสิกขา มีความสำคัญ คือการเตรียมการ ด้านบุคลากร แผนงานทรัพยากร เน้นการสร้างศรัทธาและฉันทะในการพัฒนา การจัดสภาพและองค์ประกอบ ส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามด้านปัญญา วุฒิธรรม ในการพัฒนาผู้เรียนการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนและบุคลากรตามหลักไตรสิกขา ด้านต่างๆ คือการดูแลสนับสนุน ความเป็นกัลยาณมิตรต่อกันทำให้พัฒนานักเรียนมีประสิทธิภาพ ด้วยอิทธิบาท ๔ และอุปปัญญาธรรม คือความไม่ สันโดษในกุศลธรรม และความไม่ย่อท้อต่อความพากเพียร ขั้นสุดท้ายของกระบวนการบริหารซึ่งเป็นพื้นฐานสู่การพัฒนา คือการประเมินผลและเผยแพร่การดำเนินงาน ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนซึ่งมีลักษณะของการร่วมมือของ สถานศึกษา บ้าน วัด และสถาบันต่างๆ ในชุมชน ด้วยศรัทธาและฉันทะ เพื่อพัฒนานักเรียนและสังคม หลักไตรสิกขาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากร การพัฒนาโรงเรียนโดยการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารและครู มีความสำคัญมากที่สุดเพราะเป็นปัจจัยให้ผู้เรียนพัฒนาได้ด้วยดี การเป็นผู้จัดการเรียนรู้ และการเป็นแบบอย่างที่ดี ในชีวิตจริงในลักษณะสอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น การพัฒนาบุคลากรสถานศึกษา จะต้องดำเนินการ และวิธีการโดยเฉพาะ การส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรมีคุณสมบัติที่ดีตามหลักไตรสิกขา กรอบความคิดสำคัญของชีวิต และวัฒนธรรมของชาวไทยได้รับการขัดเกลาจากคำสอนของพระพุทธศาสนา

๒. การดำเนินการจัดการจัดการเรียนการสอนตามหลัก”ไตรสิกขา” ตามแนวปฏิบัติ ๖ ขั้นตอนคือ

๑. เตรียมการ เป็นขั้นตอนความพยายามที่จะเตรียมสิ่งที่จะทำให้เกิดการดำเนินการ พัฒนาเป็นไปได้อย่างสะดวก

๒. การดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ เป็นปัจจัยต่างๆ ของ การพัฒนาผู้เรียนซึ่งประกอบไปด้วย กายภาพและองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปัญญาธรรม ๔ ประการ

๓. การดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขา จุดเน้นการดำเนินการพัฒนานักเรียนของสถานศึกษา โดยเป็นการพัฒนาตามระบบไตรสิกขาที่เป็นลักษณะบูรณาการ ทั้งในกิจกรรมการเรียน การสอนตามหลักสูตร และกิจกรรมตามวิถีชีวิตต่างๆ ที่ส่งเสริม การกิน อยู่ ดู ฟัง ให้ เป็น เป้าหมายการพัฒนาจัดให้มีความชัดเจนที่พัฒนาทั้งองค์รวมของชีวิต ที่จะนำสู่การพัฒนาสมบูรณ์ที่สุด

๔. การดูแลสนับสนุนใกล้ชิด เป็นปัจจัยส่งเสริม การพัฒนามีประสิทธิภาพควรมีลักษณะของความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกัน

๕. การปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง เป็นระบบบริหารจัดการ เพื่อเน้นอย่างการพัฒนาที่ต้องดำเนินการ โดยนำข้อมูลในขั้นตอนต้น มาพิจารณาแล้ว กำหนดปรับปรุงหรือพัฒนางานที่กึ่งดำเนินการอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

๖. การประเมินและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน เป็นสะท้อนให้ ทราบถึงผลการดำเนินงานในช่วงเวลาหนึ่งๆ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา เป็นสถานศึกษาในระบบปกติที่นำพุทธธรรมหรือองค์ความรู้ที่เป็นคำสอนในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษานั้นโดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ การนำหลักธรรม มาใช้ในระบบการพัฒนา

ผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา ซึ่งอาจเป็นการเรียนการสอนในภาพรวม ของหลักสูตรในสถานศึกษา หรือการจัดเป็นระบบวิถีชีวิตในสถานศึกษาของผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ โดยนำไปสู่จุดเน้นของการพัฒนาห้องเรียนสามารถ กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น คือใช้ปัญญาและเกิดประโยชน์ ที่แท้จริงต่อชีวิต และการจัดดำเนินการสถานศึกษา และแสดงถึงการ จัดสภาพแวดล้อมและ บรรยากาศ (ปรโตโมสะ) ที่เป็นกลายานิมิตเอื้อในการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ด้วยวิถีวัฒนธรรมแสงปัญญา ทั้งนี้การพัฒนาผู้เรียนดังกล่าว จัดผ่านระบบไตรสิกขาที่ผู้เรียนได้ศึกษา ปฏิบัติอบรมทั้งศีลหรือพฤติกรรมหรือวินัยในการดำเนินชีวิตที่พึงามสำหรับตนเอง และสังคม สมาธิ หรือด้านการพัฒนาจิตใจที่มีคุณภาพ มีจิตใจมั่นคงและสงบสุข มีปัญญา ที่มีความรู้ที่ถูกต้องมีศักยภาพในการคิด การแก้ปัญหาที่ถูกต้อง (โยนิโสมนสิการ) โดยมีครู และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลายานิมิตสำคัญ ที่รักและมีจิตเมตตา ที่จะพัฒนาผู้เรียนอย่างดีที่สุด ด้วยความเพียรพยายาม ระบบพัฒนาผู้เรียนด้วยไตรสิกขานี้ สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมทุกด้าน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาชีวิตให้ ดำรงอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมและปัญญา

๔.๒ กระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา

ในการบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาต้องพัฒนา ศีล สมาธิ ปัญญา ประสานโยงกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ๓ ช่วงดังดังนี้

๑. เเด่นที่ศีล จัดเป็นขั้นศีล
๒. เเด่นที่สมาธิ จัดเป็นขั้นสมาธิ
๓. เเด่นที่ปัญญา จัดเป็นขั้นปัญญา

การมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเป็นลักษณะของการบูรณาการ กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรและกิจกรรมวิถีชีวิตต่างๆ เป้าหมายของการพัฒนานักเรียน อันเป็นภาระหลักของครูผู้สอนอันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วย

๑. ขั้นศีล เป็นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติ อันความประพฤติ เป็นความสำรวม เป็นความจริง เป็นหัวหน้า เป็นประธาน เพื่อความเตรียมพร้อมแห่งการเรียนรู้ เรียกว่ามีกายวาจาเป็นปกติ อธิศีลสิกขา

๒. ขั้นสมาธิ เป็นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรม จิตใจเพื่อให้เกิดคุณธรรมแก่นักเรียน เพื่อไม่ให้เกิดความวิตก วิจารณ์ มีแต่ปิติและสุขที่เกิดจากการเรียนรู้ เรียกว่ามีจิตพร้อมที่จะเรียนรู้ อธิจิตสิกขา

๓. ขั้นปัญญา เป็นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกฝนอบรมปัญญา เพื่อให้เกิดความรู้แจ้งอย่างสูง การรู้ชัดตามหลักสูตรที่เรียนเป็นไปตามลำดับจนเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งในรายวิชาที่เรียน เรียกว่ามีความรู้พร้อมที่จะนำไปใช้ในชีวิต เป็นอธิปัญญาสิกขา

๔.๓ การมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

๔.๓.๑ ขั้นศีล

การมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้านศีลของเด็กประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ควรเน้นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติ อันความประพฤติ เป็นการสำรวมเพื่อความเตรียมพร้อมแห่งการเรียนรู้ เรียกว่ามีกายวาจาเป็นอริสัลสิกขา

๑.ระดับผู้บริหาร

ในการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการส่งเสริมด้านศีล ผู้บริหารต้องมีนโยบายในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติ เป็นความประพฤติ เป็นความสำรวม เป็นความหวัง เป็นหัวหน้า เป็นประธาน เพื่อความถึงพร้อมแห่งการเรียนรู้ เรียกว่ามีกายวาจาเป็นปกติ เพื่อนำกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาไปใช้ในโรงเรียน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสันติสุข และเป็นแบบอย่างที่ดีของการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมส่งเสริมด้านศีลในโรงเรียนให้เกิด ประโยชน์ต่อส่วนรวมให้มากที่สุดจากการสัมภาษณ์ นางสาวสุภาพร อนุตรพงศ์ ^๑

๒.ระดับคณะกรรมการสถานศึกษา

ในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการส่งเสริมด้านศีล คณะกรรมการสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามนโยบายของผู้อำนวยการโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องมีความรู้และเข้าใจนำกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในขั้นศีลเพื่อนำมาใช้ปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนให้เกิดกับเด็กนักเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาควรให้การสนับสนุนกิจกรรมการเข้าค่ายคุณธรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มี กฎ ระเบียบ มีวินัย การพูดจาสุภาพเรียบร้อยเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีกับนักเรียน จากการสัมภาษณ์ นางรุ่งนภา ม่วงเรือง ^๒

๓.ระดับครูผู้สอน

ในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมขั้นศีลของครูต้องการให้มีอบรมนักเรียนด้านกฎระเบียบ วินัยเพื่อให้เด็กนักเรียนมีการเรียนรู้และ มีความเข้าใจเรื่องของกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในขั้นศีลให้เกิดกับนักเรียนนำความรู้ที่ได้รับนำไปปฏิบัติตนเองในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียนบ้าน และชุมชนได้อย่างเหมาะสมและถึงพร้อม แห่งการเรียนรู้ เรียกว่ามีกายวาจาเป็นปกติได้ด้วยศีลนำมาซึ่งความสงบสุข จากการสัมภาษณ์นายสมชาย สมานมิตร ^๓

๔.๓.๒ ขั้นสมาธิ

^๑ สัมภาษณ์ สุภาพร อนุตรพงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลท่าตะโก วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘.

^๒ สัมภาษณ์ นางรุ่งนภา ม่วงเรือง คณะกรรมการสถานศึกษา วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๘.

^๓ สัมภาษณ์ นายสมชาย สมานมิตร ครูโรงเรียนอนุบาลท่าตะโก วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘.

การมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการส่งเสริมชั้นสมาธิในกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ คือข้อปฏิบัติ อบรมจิตใจ เพื่อให้เกิดคุณธรรมแก่นักเรียน โดยแบ่งออกได้ดังนี้

๑. ระดับผู้บริหาร

ในการมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการส่งเสริมด้านสมาธิผู้บริหารต้องฝึกปฏิบัติตน และร่วมฝึกฝนอบรม จิตใจ เพื่อให้เกิดคุณธรรมและให้คำแนะนำที่ดีแก่นักเรียนเมื่อนักเรียนเข้าใจ และฝึกปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอแล้วเกิดจิตที่ปิติและมีความสุข เกิดจากการเรียนรู้ว่าจิตพร้อมที่จะเรียนรู้ ผู้บริหารควรที่จะแนะนำเด็กนักเรียนเพื่อให้มีจิตคิดดี ตั้งใจปฏิบัติฝึกฝนอบรมจิตใจแน่วแน่และค่อยๆปล่อยวาง จากการสัมภาษณ์ นายวินัย ศรีสิงห์^๔ และ นายสังเวียน หมวกผัน^๕

๒. ระดับคณะกรรมการสถานศึกษา

ในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านสมาธิของคณะกรรมการสถานศึกษาต้องให้การสนับสนุนช่วยเหลือฝึกปฏิบัติตนและร่วมฝึกฝนอบรม จิตใจ เพื่อให้เกิดคุณธรรมและให้คำแนะนำที่ดีต่อผู้บริหารและคณะครูในการส่งเสริมเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาจะทำให้เกิดคุณธรรมแก่นักเรียนและไม่ให้เกิดความวิตก วิจารณ์ แต่มีปิติสูงกว่าจากการเรียนรู้เมื่อจิตพร้อมที่จะเรียนรู้เรียนกว่า อธิจิตสิกขา จากการสัมภาษณ์ นางกรชพร ไทยประสงค์^๖ และ นางยุพิน ศรีดี^๗ และ

๓. ระดับครูผู้สอน

ในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านสมาธิของครูต้องการให้มีอบรมด้านจิตใจเพื่อเกิดความมีจิตเมตตา มีคุณธรรมดั่งกับตนเอง และสังคมชุมชน ส่วนในด้านการเรียนการสอน ควรจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน ให้รู้จักหลักธรรมในชั้นสมาธิ และเป็นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมจิตใจ เพื่อให้เกิดคุณธรรมแก่นักเรียน เพื่อไม่ให้เกิดความวิตก วิจารณ์ มีแต่ปิติและสุขที่เกิดจากการเรียนรู้เรียกว่ามีชีวิตพร้อมที่จะเรียนรู้ เป็น อธิจิตสิกขา ดังนั้นสมาธิ จึงมีความสำคัญมาก ในกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆตลอดจนการใช้ชีวิตประจำวัน ดังนั้นครูผู้สอน จึงมีความสำคัญมาก และจะต้องจัดการเรียนรู้อย่างไร เพื่อที่จะให้เด็กนักเรียนได้รับประโยชน์มากที่สุด จากการสัมภาษณ์นางดวงใจ อภิปรัชญาจิตกุล^๘

๔.๓.๓ ปัญญา

การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมชั้นปัญญาในกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ ด้วยการฝึกอบรมปัญญาเพื่อให้เกิดความรู้

^๔ สัมภาษณ์ นายวินัย ศรีสิงห์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านลาด วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๙.

^๕ สัมภาษณ์ นายสังเวียน หมวกผัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองหลวง วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๘.

^๖ สัมภาษณ์นางกรชพร ไทยประสงค์ คณะกรรมการสถานศึกษา วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘.

^๗ สัมภาษณ์นางนางยุพิน ศรีดี คณะกรรมการสถานศึกษา วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘.

^๘ นางดวงใจ อภิปรัชญาจิตกุล ครูโรงเรียนอนุบาลท่าตะโก วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘.

แจ้ง การรู้ชัดจนเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งในรายวิชาที่เรียน เรียกว่ามีความรู้พร้อมที่จะนำไปใช้ในชีวิต เป็นอธิปัญญาศึกษา

๑. ระดับผู้บริหาร

ในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านปัญญาของผู้บริหารต้องมโนบายของโรงเรียน ในด้าน บุคลากร ครูผู้สอนนักเรียนให้มีการพัฒนา ความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ตามหลัก ไตรสิกขาเรื่องของปัญญา เป็นข้อปฏิบัติและฝึกฝน อบรมปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งอย่างสูง การรู้ชัดตามหลักสูตรที่เรียนเป็นไปตามลำดับ จนเกิดความรู้แจ้งอย่างสูง การรู้ชัดตามหลักสูตรที่เรียน เป็นไปตามลำดับ ทำให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งในรายวิชาที่เรียน เรียกว่ามีความรู้พร้อมที่จะนำไปใช้ในชีวิต ในด้านอธิปัญญาศึกษา ได้อย่างถูกต้อง และมีความเจริญทางปัญญาจากการ สัมภาษณ์นางอัญชลี จินดาทิพย์^๙ และ นางสาวสุภาพร อนุตรพงศ์^{๑๐}

๒. ระดับคณะกรรมการสถานศึกษา

ในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านปัญญาของคณะกรรมการสถานศึกษาของ โรงเรียนในด้านการให้มีการสนับสนุน ในด้าน บุคลากร ครูผู้สอน นักเรียนความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเรื่องของปัญญา เป็นข้อปฏิบัติและฝึกฝน อบรมปัญญาให้เกิด ความรู้แจ้งอย่างสูง การรู้ชัดตามหลักสูตรที่เรียนเป็นไปตามลำดับ จนเกิดความรู้แจ้งอย่างสูง การ รู้ชัดตามหลักสูตรที่เรียน ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญกับโรงเรียนมาก ใน การช่วยเหลือ และสนับสนุนการศึกษานักเรียน และงานการศึกษาในโรงเรียนจากการสัมภาษณ์นาง ยุพิน ศรีดี^{๑๑} และ นางรุ่งนภา ม่วงเรือง^{๑๒}

๓. ระดับครูผู้สอน

ในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านปัญญาของครูผู้สอนจัดกิจกรรมให้ นักเรียนมี ความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเรื่องของปัญญา เป็นข้อปฏิบัติและฝึกฝน อบรมปัญญาให้เกิดความรู้แจ้งอย่างสูง การรู้ชัดตามหลักสูตรที่เรียนเป็นไปตามลำดับ จนเกิด ความรู้แจ้งอย่างสูง การรู้ชัดตามหลักสูตรที่เรียนเป็นไปตามลำดับ ทำให้เกิดความเข้าใจ แจ่มแจ้ง ในรายวิชาที่เรียนเรียกว่ามีความรู้พร้อมที่จะนำไปใช้ในชีวิตเป็นอธิปัญญาศึกษา โดยนำไป ประยุกต์ใช้กับกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆของนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้นและนำไปใช้ ในชีวิตประจำวันได้จากการสัมภาษณ์นางสิรินภา ทศพร^{๑๓}

^๙ สัมภาษณ์ นางอัญชลี จินดาทิพย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองหลวง วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐} สัมภาษณ์ นางสาวสุภาพร อนุตรพงศ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลท่าตะโก วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๑} สัมภาษณ์นางนางยุพิน ศรีดี คณะกรรมการสถานศึกษา วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นางรุ่งนภา ม่วงเรือง คณะกรรมการสถานศึกษา วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๘.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นางสิรินภา ทศพร ครูโรงเรียนอนุบาลท่าตะโก วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๘.

๔.๔ บทสรุป

การมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการมีส่วนร่วมเป็นลักษณะของการเข้าไปกระทำร่วมกันโดยเป็นบุคคลที่อยู่กันเป็นกลุ่มหรือองค์กรกระทั้งในทางด้านนามธรรม คือจิตใจ ความคิด และอารมณ์ และในทางด้านรูปธรรมคือลักษณะของกิจกรรมที่เข้าไปมีผลประโยชน์ จึงเป็นปัจจัยส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนให้ไปสู่เป้าหมายของแต่ละองค์กรหรือหน่วยงานใดๆ ก็ตามให้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มีลักษณะ ๓ ประการ คือ (๑) การมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct participation) ในฐานะที่เป็นครูผู้สอนอยู่ในโรงเรียน (๒) การที่มีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect participation) ในฐานะเป็นบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน และ (๓) การมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมผ่านองค์กร ทางการศึกษาที่ไม่ใช่ผู้แทนโดยมีลักษณะ ๓ ประการคือ (๑) เป็นผู้กระทำการคือมีส่วนร่วมเป็นหนึ่งในกิจกรรม (๒) เป็นผู้รับผลจากกิจกรรมและ (๓) เป็นสาธารณะทั่วไปมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงแต่มีความสำคัญต่อการร่วมในกิจกรรม

การมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เป็นบทบาทสำคัญของครูในการส่งเสริมโดยการจัดการกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การจัดการเรียนการสอนของครูในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษา ครูจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามกระบวนการโดยมีการทำงานอย่างอิสระ โดยมีอิสระในการคิด และตัดสินใจในการจัดกิจกรรมและพัฒนาวิธีการสอนของตัวเอง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยความยืดหยุ่นสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อความมั่นใจในกระบวนการเรียนรู้ ครูจึงมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีความยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ และการมีส่วนร่วมในการทำงานโดยเริ่มจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ของโรงเรียนตามบทบาทหน้าที่ที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามสภาพการทำงานคือ เป็นองค์กรที่เชื่อมต่อการเรียนรู้ของครู

การมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา มีความสำคัญคือการเตรียมการ ด้านบุคลากร แผนงานทรัพยากร เน้นการสร้างศรัทธาและฉันทะในการพัฒนา การจัดสภาพและองค์ประกอบ ส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามด้านปัญญา วุฒิธรรม ในการพัฒนาผู้เรียนการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนและบุคลากรตามหลักไตรสิกขา ในการบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาต้องพัฒนา ศีล สมาธิ ปัญญา ประสานโยงกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ๓ ช่วง คือ เเด่นที่ศีล จัดเป็นขั้นศีล เเด่นที่สมาธิ จัดเป็นขั้นสมาธิ และเด่นที่ปัญญา จัดเป็นขั้นปัญญา การมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาเป็นลักษณะของการบูรณาการ กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรและกิจกรรมวิถีชีวิตต่างๆ เป้าหมายของการพัฒนานักเรียน อันเป็นภาระหลักของครูผู้สอนอันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย

๑. ขั้นศีล เป็นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติ อันความประพฤติเป็นความสำรวม เป็นความจริง เป็นหัวหน้า เป็นประธาน เพื่อความเตรียมพร้อมแห่งการเรียนรู้เรียกว่ามีกายวาจาเป็นปกติ อธิศีลสิกขา การมีส่วนร่วมของครูในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้านศีลของเด็กประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดนครสวรรค์ ควรเน้นข้อ

ปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติ อันความประพฤติ เป็นการสำรวมเพื่อเตรียมพร้อม
แห่งการเรียนรู้ เรียกว่ามีกายวาจาเป็นอริสัสสิกขา

๒. ขั้นสมาธิ เป็นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรม จิตใจเพื่อให้เกิดคุณธรรมแก่นักเรียน
เพื่อไม่ให้เกิดความวิตก วิจารณ์ มีแต่ปิติและสุขที่เกิดจากการเรียนรู้ เรียกว่ามีจิตพร้อมที่จะเรียนรู้ อธิ
จิตสิกขา การมีส่วนร่วมของผู้บริหารในการส่งเสริมขั้นสมาธิในกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา
ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ คือข้อปฏิบัติ อบรมจิตใจ เพื่อให้เกิด
คุณธรรมแก่นักเรียน

๓. ขั้นปัญญา เป็นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกฝนอบรมปัญญา เพื่อให้เกิดความรู้แจ้งอย่าง
สูง การรู้ชัดตามหลักสูตรที่เรียนเป็นไปตามลำดับจนเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งในรายวิชาที่เรียน
เรียกว่ามีความรู้พร้อมที่จะนำไปใช้ในชีวิต เป็นอริปัญญาสิกขา การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมขั้น
ปัญญาในกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอท่าตะโก จังหวัด
นครสวรรค์ ด้วยการฝึกอบรมปัญญาเพื่อให้เกิดความรู้แจ้ง การรู้ชัดจนเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งใน
รายวิชาที่เรียน เรียกว่ามีความรู้พร้อมที่จะนำไปใช้ในชีวิต เป็นอริปัญญาสิกขา